

L'ús de les TIC en el context de la crisi a Balears (II)

EQUIPAMENT I ÚS DE LES TIC EN ELS HABITATGES: CAP A LA DUALITZACIÓ SOCIAL?

El número 40 de **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** és el segon d'una sèrie dedicada a donar una ullada a la situació de l'ús de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) a les Illes Balears. En el número anterior analitzàvem la situació actual en l'àmbit de l'empresa, i en el següent d'aquesta sèrie pararem l'atenció a l'ús de les TIC que fan les persones il·lenques. Aquest número 40 el dediquem a esbrinar quina és la situació de les TIC en els habitatges de les Illes Balears. Val a dir que sempre ens referim als habitatges principals en les quals hi viu almenys una persona de 16 a 74 anys.

Totes les dades d'aquest **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** provenen de l'enquesta sobre equipament i l'ús de les TIC en les llars que elabora l'Institut Nacional d'Estadística (INE). Els resultats, publicats el 2 de setembre de 2014, corresponen a entrevistes realitzades entre els mesos de gener i maig d'aquest any. Pel que fa als resultats del període 2007-2013 s'ha d'advertir que s'hi han incorporat les darreres revisions de la base poblacional del Cens de 2011. Per tant, manejarem dades força actualitzades i d'una indubtable solidesa estadística.

Una de les característiques d'aquesta publicació és la vocació de presentar la informació en un format de flaix. En aquesta ocasió ens ha semblat que, a més de fer una mena de foto de la situació de les TIC en els habitatges il·lencs en 2014, calia incorporar –per mor dels canvis poblacionals abans esmentats– l'evolució de la presència dels distints equipaments de TIC en el període de crisi (2008-2014). Val a dir que aquests canvis de referència del Cens de població provoquen variacions en alguns dels resultats que contenia el número 8 de **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO**, que publicàrem el mes d'abril de l'any 2012 i que podeu consultar a www.gadeso.org.

Una vegada més hem de dir que esperam i desitjam que el contingut de les properes pàgines, sigui del vostre interès.

1. Introducció

Ievgueni Morozov passa per ser un dels crítics actuals més incisius amb l'excessiva presència de les TIC en tots els àmbits de la societat actual. En el seu llibre "*El desengaño de Internet*" (Destino) articula una ben argumentada crítica que resumia en una recent entrevista periodística en la qual afirmava: "*Podem pensar que és tecnologia, però jo crec que és neoliberalisme. I dir-ne d'una altra manera em sembla molt ingenu*". De ben segur que la massiva presència de les tecnologies de la informació i de la comunicació, especialment d'Internet, presenta noves problemàtiques d'organització social, però creiem que aquestes opinions tan radicals són exagerades. Però, si més no, ens són útils per interrogar-nos sobre la realitat polièdrica d'una societat amb una irresistible presència de les TIC.

Sens dubte el grau de capacitat d'accés i d'ús de les TIC ha esdevingut en un factor de major o menor cohesió social. En aquest sentit, basta recordar que, amb les darreres dades disponibles (2013) de l'Enquesta de Condicions de Vida, sabem que un 7,6% de les llars no es poden permetre disposar d'un ordinador personal, i en aquest **TEMES SOCIOECONÒMICS GADESO** podrem assabentar-nos que, en els habitatges illencs sense connexió a Internet, els costos de l'equip i de la connexió no són una causa prou important per a aquesta mancança.

L'anàlisi d'aquesta vessant més social és el que més es nota a faltar en la tasca que realitzen els organismes oficials de Balears, com ara, la Fundació Bit, la Fundació Balear d'Innovació i Tecnologia, i, especialment, l' Observatori Balear de la Societat de la Informació (OBSI), que han de diagnosticar el tarannà de la "Societat de la Informació Balear". Des de la Fundació Gadeso, amb els limitats mitjans que disposam, fem la nostra contribució a aquesta necessària anàlisi de la situació de les TIC en els habitatges de les Illes Balears.

2. Les xifres més rellevants

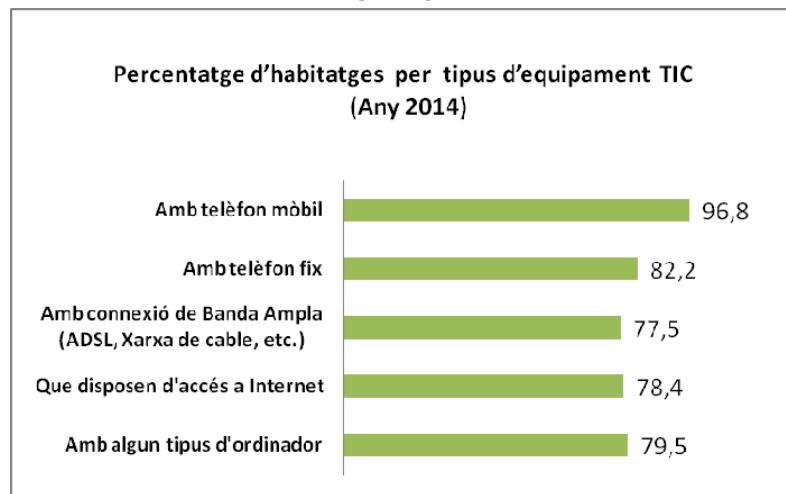
- ✓ El 21,6% dels habitatges habituals illencs no disposen d'accés a Internet i al 20,5% no hi ha ordinador.
- ✓ Un 99,8% disposen de televisió i només un 14,6% d' iBook.
- ✓ Pràcticament tots els habitatges (99,8%) estan equipats amb algun tipus de telèfons. Però només el 3% ho estan únicament amb telèfon fix.
- ✓ El dispositiu d'accés a Internet més emprat en els habitatges són els dispositius mòbils (81,7%), seguits dels ordinadors portàtils (76,9%).
- ✓ A Balears, un total de 82.613 habitatges no disposen d'accés a Internet. En un 46,4% dels casos la raó per a aquesta mancança és que no és necessari, i en el 42,6% i el 40% que els costos de l'equip i de la connexió resulten massa elevats, respectivament.

✓ En el període 2008 - 2014, l'evolució dels habitatges en relació amb els equipaments TIC ha estat la següent: a) els habitatges amb algun ordinador augmenten en un 17,1%. b) els habitatges que disposen d'accés a Internet en un 25,1%. c) els habitatges que tenen banda ampla en un 29%, i d) els habitatges amb telèfon mòbil en un 6,2%; en canvi e) els habitatges amb telèfon fix disminueixen en un 0,3%.

3. Algunes dades de 2014

En els gràfics 1 a 5 hem fet una selecció d'allò que consideram més rellevant de la "foto" de començament de 2014 dels habitatges habituals. Del gràfic 1 cal destacar que, a aquestes alçades, el 21,6% dels habitatges illencs no disposen d'accés a Internet i al 20,5% no hi ha ordinador.

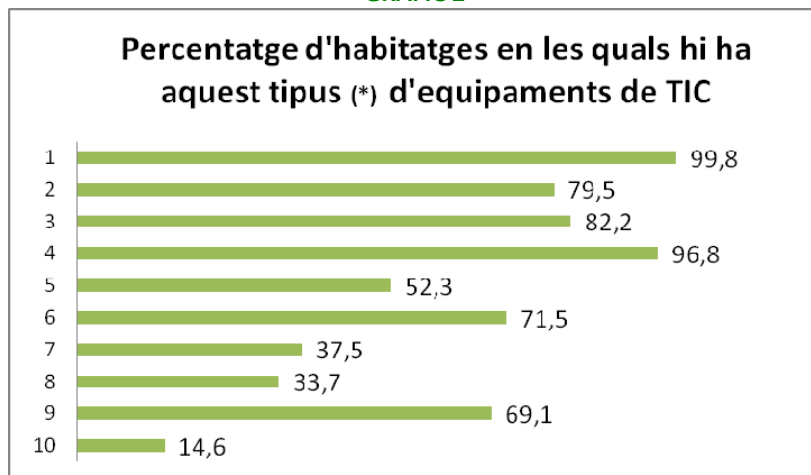
GRÀFIC 1

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les Illes.(INE). Any 2014

El gràfic 2 ens permet afinar en els tipus d'equipaments TIC que hi ha als habitatges. Potser el més destacable és que gairebé al 100% hi ha televisió i només a un 14,6% hi ha eBook

GRÀFIC 2

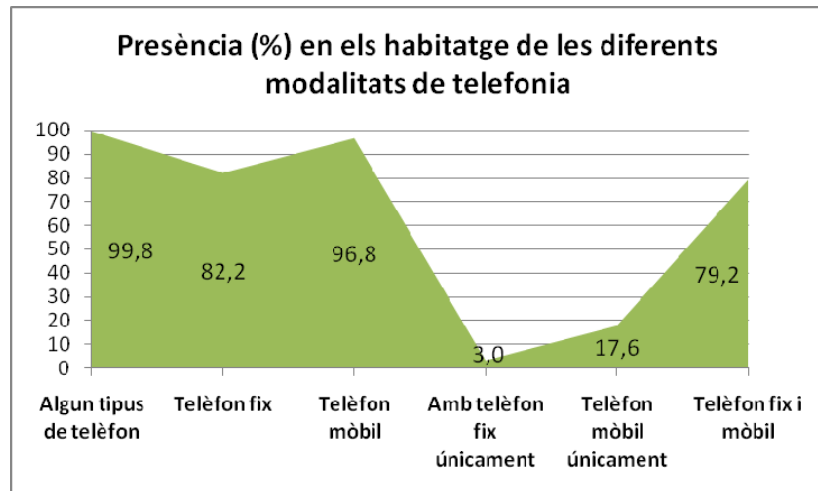

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les Illes.(INE). Any 2014

(*) 1.-Televisió. 2.- Ordinador (qualsevol tipus: inclosos netbooks, tablets, etc.). 3.-Telèfon fix. 4.-Telèfon mobli. 5.-Cadena musical o equip d'alta fidelitat. 6.-Radio. 7.- MP3 o MP4. 8.-Vídeo. 9.-DVD. 10.- Lector de llibres electrònics (eBook)

Pel que fa a la telefonia, el gràfic 3 és prou il·lustratiu. Així, podem veure que a la pràctica totalitat dels habitatges illencs hi ha algun tipus de telèfon i, alhora, els pocs en què hi ha únicament telèfon fix.

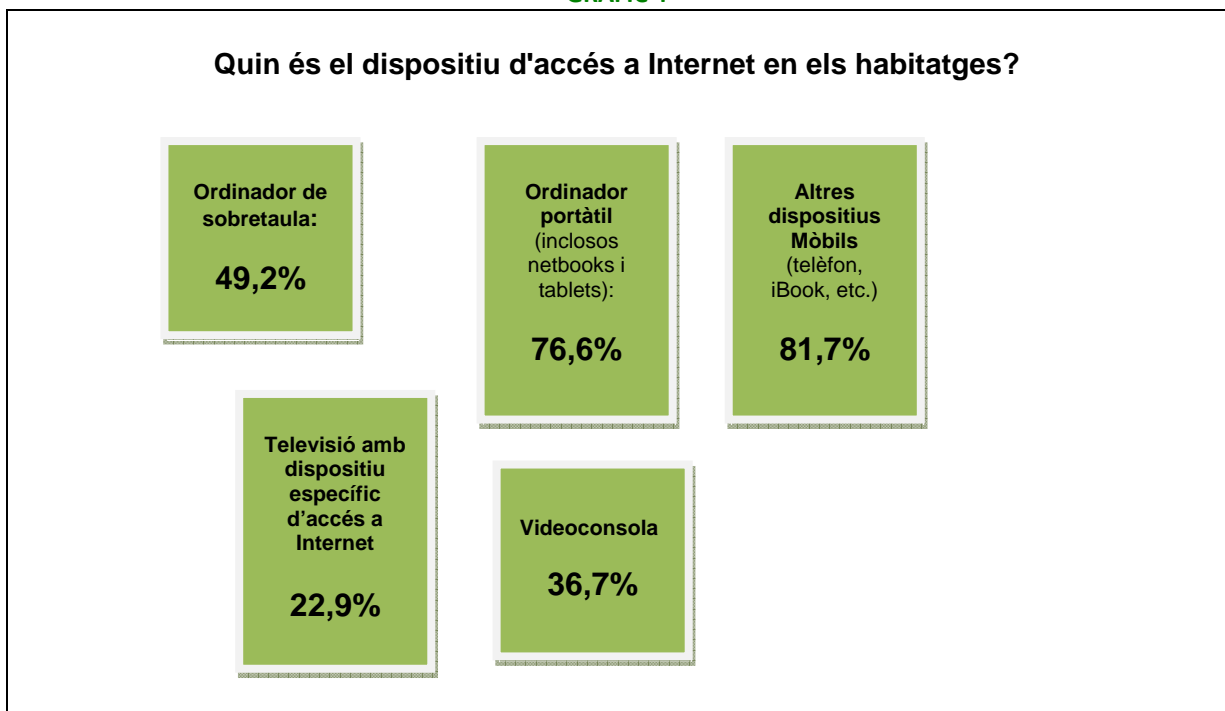
GRÀFIC 3

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les Illes.(INE). Any 2014

El següent gràfic és especialment interessant: En els habitatges s'accedeix a Internet majoritàriament a través de dispositius mòbils (81,7%), seguit de l'accés mitjançant ordinadors portàtils (76,9%).

GRÀFIC 4

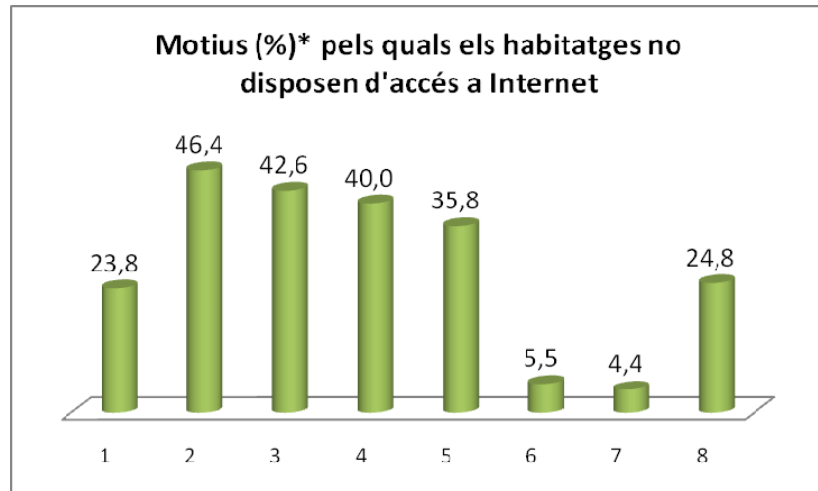
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les Illes.(INE). Any 2014

Una dada summament important a tenir en compte és que a Balears hi ha un total de 82.613 d'habitatges que no disposen d'accés a Internet. En el gràfic 5 podem visualitzar quins són els motius.

Destaca, per una banda, que el 46,4% d' habitatges sense connexió a Internet declari com a motius que no el necessiten o que no els és ni útil ni interessant. Per una altra banda, és

preocupant que en més del 40% dels habitatges sense connexió a Internet s'al·legui com a motiu l'elevat cost dels equips i/o de la connexió.

GRÀFIC 5

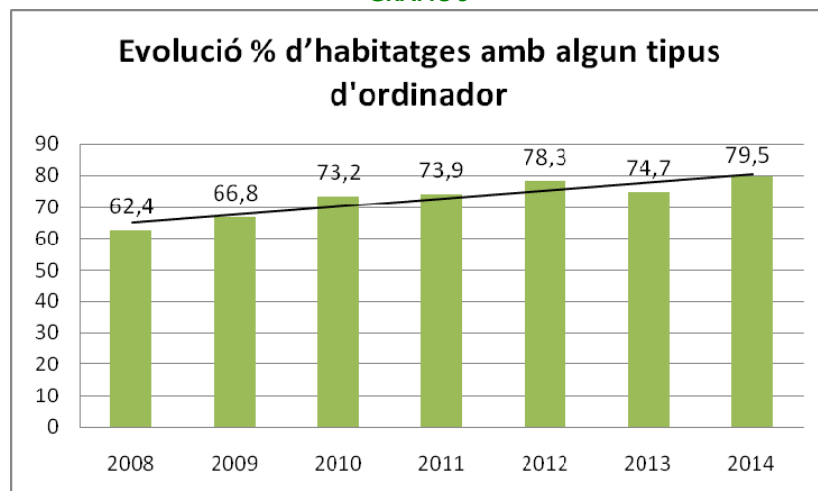
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les llars.(INE). Any 2014

(*) 1.-Tenen accés des d'un altre lloc. 2.-No necessiten Internet (no els resulta útil, no és interessant, etc.). 3.- Els costos de l'equip són massa alts. 4.- Els costos de connexió resulten massa elevats. 5.- Tenen pocs coneixements per utilitzar-ho. 6.- Per raons relatives a la seguretat o la privadesa. 7.-Perquè la banda ampla no està disponible a la seva zona. 8. Per altres raons.

4. Evolució 2008-2014 dels principals equipaments de TIC en els habitatges

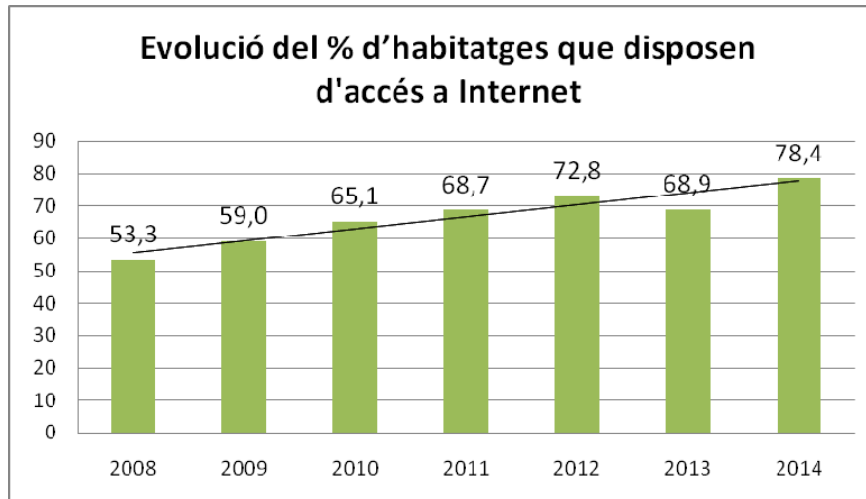
En els gràfics 5 a 10 es pot observar que, malgrat ser un període de crisi, des de l'any 2008 al 2014, l'evolució del percentatge d'habitatges amb equipaments TIC ha estat - excepte pel que fa al telèfon fix- creixent: Els d'habitatges amb algun ordinador augmenten en un 17,1%, els que disposen d'accés a Internet tenen un estirabot d'un 25,1% i els que tenen banda ampla creixen en un 29%.

GRÀFIC 6

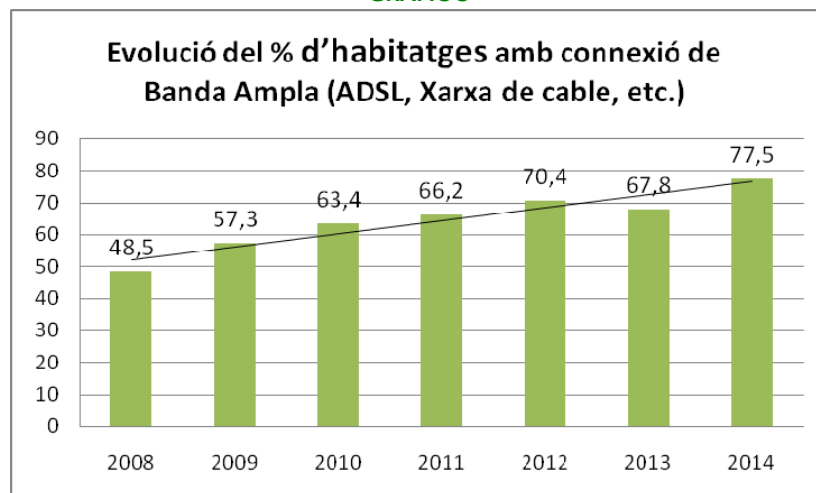
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les llars.(INE). Any 2014

GRÀFIC 7

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les llars.(INE). Any 2014

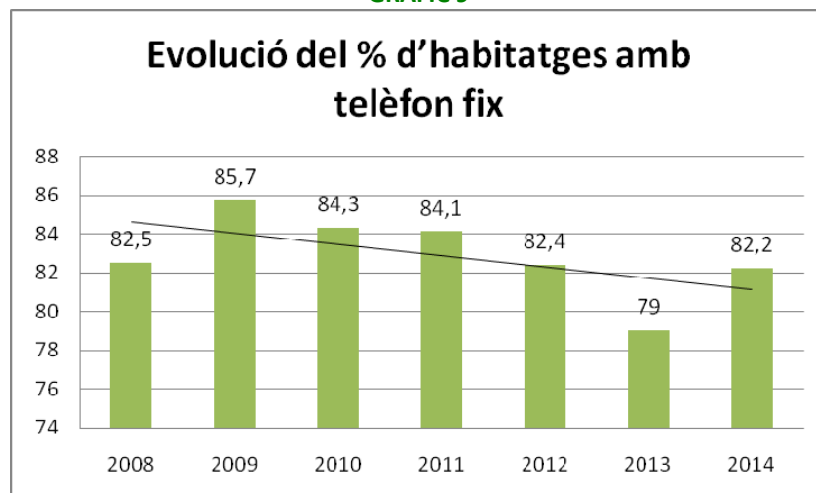
GRÀFIC 8

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les llars.(INE). Any 2014

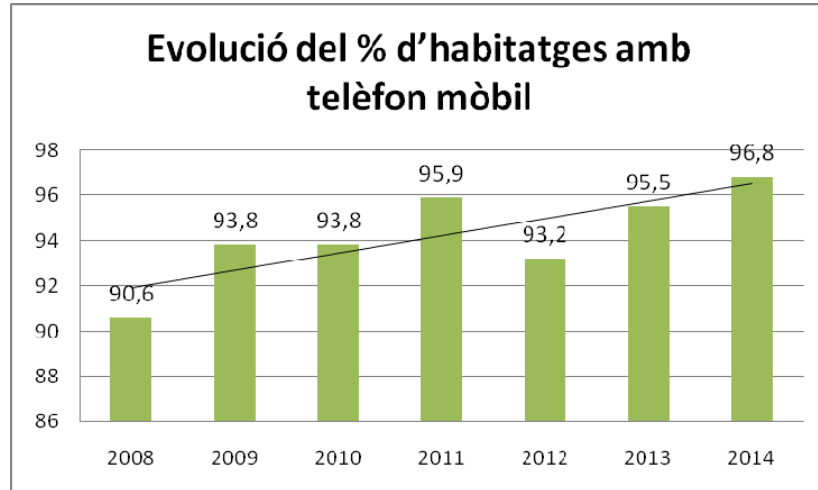
L'evolució de l'equipament telefònic ha tingut una petita baixada en el telèfon fix (-0,3%) i un augment del +6,2% en el de telefonia mòbil. En qualsevol cas, la tendència és clarament a la baixa en el telèfon fix i a l'alça en el mòbil.

GRÀFIC 9

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les llars.(INE). Any 2014

GRÀFIC 10

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta sobre Equipament i Ús de TIC en les llars.(INE). Any 2014

5. Conclusions

⇒ Amb les dades disponibles, encara no es pot parlar de símptomes robusts de dualització social en funció dels equipaments i usos de les TIC en els habitatges. No obstant això, el fet que hi hagi 82.613 habitatges que no disposen d'accés a Internet (el 21,4% sobre un total de 386.222) albira un futur, més o manco immediat, amb un percentatge elevat d'habitatges en "pobresa tecnològica" i, per tant, amb una important tendència cap a la dualització social.

⇒ La societat illenca s' hauria d'interrogar sobre si és sostenible que el 20,5% dels habitatges no tinguin ordinador. Nosaltres pensam que no ho és i cal detectar les causes per revertir aquesta situació. Suggerim dos possibles àmbits d'investigació: a) Les causes de carència material que detecta l'Enquesta de Condicions de Vida (un 4,3% de les llars no poden disposar d'un ordinador personal). b) Els dèficits de l'aprenentatge al llarg de la vida en el tema de les TIC.